

Vi vill så gärna lyda: Erich Fromm

Verkligt mäktig makt kräver längtan efter att bli lydig. Erich Fromm vänder upp och ner på den vanliga föreställningen att makt är att få organisationer och folk att göra saker mot deras vilja.

Mäktig makt genererar istället önskan att få bli lydig och laglydig. Önskan att få underordna sig.

Detta skulle i så fall förklara varför exempelvis Google och liberala stater tycks ha mer makt över sina anställda och medborgare än mer diktatoriska företag och stater.

Rädsla för straff ger inte effektiv makt

Organisationer som bygger upp rädsla för straff och repressalier producerar inte så mycket makt. Fromms intressanta analys är konstraintuitiv: magkänslan är att makten borde öka när folk blir rädda för chefer och härskare.

"furthermore there are many kinds of work which cannot be done properly if nothing but fear is behind the obedience. Hence the obedience which is only rooted in the fear of force must be transformed into one rooted in man's heart. Man must want and even need to obey, instead of only fearing to disobey." (Erich Fromm 1963)

Mäktig makt behöver uppfattas som inkännande, kunnig och lyssnande. Opinionsundersökningar, medinflytandeträffar och medborgarmöten är avgörande metoder för effektiv makt.

"If this is to be achieved, power must assume the qualities of the All Good, of the All Wise; it must become All Knowing." (Erich Fromm 1963)

Befrielse innebär olydnad

Befrielse innebär inte att ledare och regeringar befriar oss. Befrielse innebär alltid olydnad, enligt Erich Fromm. Civil olydnad behöver därmed generera dragningskraft som kan konkurrera med längtan efter att få lyda. Denna dragningskraft uppstår när tusentals olika pulser hamnar i resonans och börjar

förstärka varandra. En alltför stor fixering vid olydnads-aktioner blir därmed en återvändsgränd. Civil olydnad behöver själv bli samhälle: befriande samhällen som kan börja tränga undan lydiga samhällen.

Per Herngren

2013 10 08, version 0.1

Referens

Erich Fromm, "Disobedience as a Psychological and Moral Problem", 1963. Publicerad bland annat i Ed. Larence Behrems and Leonard Rosen, *Writing and Reading Across the Curriculum*, New York: Pearson, 2009, samt även i Erich Fromm, *On Disobedience and Other Essays*, Routledge & Kegan Paul, 1984.